A°. 1843. N°. 115.

ARNHEMSCHE COURANT

(De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Zondag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is *f* 5 in de drie maanden.)

WOENSDAG 14 JUNI.

(De prijs der Advertentiën is, van een tot vijf regels *f* 1,00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.)

Buitenlandsche berigten.

ENGELAND.

Londen, 10 *juni*. De heer *Hume* heeft in het Lagerhuis aangekondigd, dat hij eerlang een voorstel zal doen, om het pensioen van 21,000 £, hetwelk aan den tegenwoordigen koning van Hannover als hertog *van Cumberland* is toegelegd, in te trekken. De aankondiging van dit voornemen, op een oogenblik, dat de koning zich in Engeland bevindt, wordt door velen hoogst ongepast gekeurd.

— Alhier te Londen is de algemeene aandacht zeer gespannen op het gebeurde met zekeren *Samuel Mayer*, een ambtenaar der belastingen te Glocester. Deze ambtenaar heeft aan den minister van binnenlandsche zaken, sir *James Graham*, eenen brief geschreven, waarbij hij aanbiedt om *Daniel O'Connell* van kant te helpen. De regering heeft hem dadelijk doen vatten en gevankelijk naar Londen doen brengen, waar hij wegens misdrijf vervolgd wordt. *Mayer*, die anders een geschikt burger schijnt te zijn, heeft zich over zijnen misdadigen stap verontschuldigd, door de opgewondenheid van het oogenblik en van eenen maaltijd, dien hij had bijgewoond. Hij geeft voor, dat de brief bij vergissing is weggezonden, daar hij reeds kort na het schrijven het verkeerde daarvan had ingezien.

— Hoewel de staat van Ierland nog voortdurend bezorgdheid blijft inboezemen, vleit men zich nogtans, dat de krachtige voorzorgen der regering, gevoegd bij den goeden wil van nagenoeg een vierde gedeelte der Iersche bevolking, in staat zullen zijn het uitbarsten van ernstige onlusten voor te komen. Ook wordt de wensch geuit, dat van hoogerhand onderzoek gedaan zal worden of zich thans, gelijk men vermoedt, geene buitenlandsche gelukzoekers, met name Franschen en Noord-Amerikanen, aldaar bevinden, die de bevolking helpen opruijen, en bereid zouden zijn zich aan het hoofd van eenen gewapenden opstand te plaatsen, waartoe men *O' Connell* zelven den moed niet toekent.

O' Connell heeft den 6den dezer, in eene te Dublin gehouden vergadering der associatie tot herroeping der unie, een adres aan het volk van Ierland voorgelezen, waarin de bedoelingen der zoogenaamde repealers en de beweegredenen daartoe worden ontwikkeld. Wat men hoofdzakelijk verlangt is de herstelling van een afzonderlijk en plaatselijk Iersch parlement, en de herstelling van de onafhankelijkheid der regterlijke magt in Ierland. Om zoodanig parlement aan de tegenwoordige behoefte te doen beantwoorden, moet het kiesregt aanmerkelijk uitgebreid en de stemming bij balotage ingevoerd worden. Verder begeert men ook de betrekkingen tusschen landheeren en pachters aanmerkelijk gewijzigd te zien.

FRANKRIJK.

Parijs, 10 *juni*. Onder dagteekening van 21 mei wordt uit Oran geschreven, dat een Arabisch opperhoofd den Franschen generaal aldaar berigt heeft, dat *Abd-el-Kader* gekwetst is en het heupbeen heeft gebroken.

— Het gerucht der terugroeping van den heer *Aston*, als engelschen ambassadeur te Madrid, wordt door de Spaansche officiele dagbladen gelogenstraft.

De berigten uit Madrid loopen tot den 3den dezer. Eene beduidende krijgsmagt werd naar Andalusië gezonden, waar de opstand tegen *Espartero* en zijn bestuur zich meer en meer uitbreidt. Grenada heeft zich onder eene junta geplaatst, door welke die stad onafhankelijk van het gouvernement van Madrid verklaard is, zoo lang dit het politiek programma der Kamer van afgevaardigden niet zal aangenomen hebben.

Parijs, 11 *juni*. De noodige bevelen zijn gegeven, om voor den prins en de prinses *de Joinville* appartementen in gereedheid te brengen in het aan het pavillon Marsan grenzende gebouw. Daar de prins den 10den mei uit Rio-Janeiro zal zijn vertrokken zoo kan hij eerstdaags te Brest arriveren. De prinses *Françoise Caroline van Braganza* is de derde dochter van keizer don *Pedro I*, zuster van keizer don *Pedro II*, en van de koningin van Portugal; zij is geboren 2 augustus 1824. De prins *van Joinville* zal mede in de maand augustus zijn 25ste jaar bereiken.

— Te Madrid verzekerde men den 4den, dat het decreet van contributie der kerk en geestelijkheid naar de provinciën was gezonden. Men sprak steeds van het plan van *Espartero*, om zich naar Estramadura of Valencia te begeven.

— De dagbladen uit Barcelona van 5 dezer melden, dat *Subira*, bekend onder den naam van *el Roset*, Tortosa heeft bemagtigd. *Zurbano* is te Barcelona aangekomen; hij begeeft zich naar Tarragona.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 10 *juni*. Gisteren zijn de afdeelingen vergaderd geweest over het ontwerp van wet tot tijdelijke voorziening in de behoeften der schatkist. Heden is de centrale afdeeling reeds vergaderd geweest, om haar voorloopig verslag over dit ontwerp op te maken. Er zijn, naar men verneemt, onderscheidene bedenkingen tegen het ontwerp gemaakt, terwijl er ook vele inlichtingen nopens den vroegeren en lateren achterstand gevraagd zijn.

's Gravenhage, 11 *juni*. Sedert gisteren wordt alhier vrij algemeen verzekerd, dat Z. Exc. de minister van financiën zijn ontslag uit die betrekking aan Z M. heeft verzocht, doch dien post tot na de behandeling der aanhangige voordragt van wet, betrekkelijk de schatkistbiljetten, zal blijven waarnemen. Wie in dit geval de opvolger van den heer *Rochussen* wezen zou is nog geheel onzeker, ofschoon reeds onderscheiden personen als zoodanig genoemd worden. Onder de geruchten, dien aangaande, behoort, dat de heer *van Hall*, de tegenwoordige minister van justitie, de portefeuille van financiën bekomen zou, en dat den heer *Rochussen* de ambassade te Brussel zou worden opgedragen.

De raad van ministers heeft in de laatste dagen drukke en zeer langdurige conferenciën gehouden.

Regtswezen.

Provinciaal geregtshof van Z.-Holland.

Voorzitter Mr. BRAND.

Zaak van J. C. VAN STENIS.

(*Vervolg van n°. 114.*)

RAPPORT van de heeren T. D. VRIJDAG ZIJNEN *en* D. M. VAN DEINSE, *in de zaak van het verdacht overlijden van* J. MOUTHAAN.

De eerst ondergeteekende, chimist en apotheker hier ter stede, werd, op zondag den 2den october 1842, des namiddags ten 2 ure, door den heer commissaris van politie VAN RAVESTEIN, schriftelijk verzocht zich te vervoegen ten sterfhuize van den heer MOUTHAAN, Prinsengracht, wijk V, n°. 76, ten einde te adsisteren bij de schouwing van gemelden heer.

Aldaar vond hij onderscheidene heeren bezig met en tegenwoordig bij de opening van een lijk van het mannelijk geslacht.

Op de vraag, tot den eerst ondergeteekende gerigt, wat hij tot scheikundig onderzoek begeerde van het lijk, hetwelk men vermoedde dat aan het gebruik van eene of andere vergiftigende zelfstandigheid overleden was, heeft hij, eerst ondergeteekende, geantwoord, dat hij vermeende tot een scheikundig onderzoek benoodigd te hebben al die deelen en zelfstandigheden, die men bij de opening bevond af te wijken van den gewonen staat, in welken zich de lijken bevonden, die niet gestorven zijn aan het gebruik van de vergiftigende zelfstandigheden.

Dien ten gevolge zijn uit bovengemeld lijk voor den eerst ondergeteekende, in zijne tegenwoordigheid, afgezonderd de na te meldene onder de nommers 1, 2 en 5 vermelde zaken.

Verder zijn door den eerst ondergeteekende, op aanwijzing van den heer politie-commissaris voornoemd, in ontvangst genomen de nagemelde onder de nommers 3, 4, 6 en 7 vermelde zaken.

Alles, zoo wel datgene, wat van het voormelde lijk afkomstig was, als datgene, wat verder onder de nagemelde nommers vermeld is, werd verzegeld, digt gemaakt, met opschriften van den inhoud voorzien en onderteekend door den heer commissaris van politie VAN RAVESTEIN, verder door den eerst ondergeteekende in ontvangst genomen en naar zijne woonplaats vervoerd.

Tegen den avond van denzelfden dag, ontving de laatst ondergeteekende, namens den heer referendaris-directeur van politie AMPT, de aanschrijving, om gezamenlijk met den heer T. D. VRIJDAG ZIJNEN, chimist en apotheker hier ter stede, *de zelfstandigheden, ten gevolge der schouwing, uit dat ligchaam vergaderd, en spijze, scheikundig te examineren en van zijne bevinding schriftelijk te rapporteren.*

Beide de ondergeteekenden legden den gevorderden eed af in handen van den heer commissaris van politie VAN RAVESTEIN, waarop door den eerst ondergeteekende aan voormelden heer D. M. VAN DEINSE mededeeling werd gedaan van de ontvangst der navolgende vaten en zelfstandigheden, als:

No. 1. Maag en ingewanden van J. MOUTHAAN;
» 2. Vocht der dikke darmen;
» 3. Bloed van de meid;
» 4. Uitbraaksel van de dienstmeid;
» 5. Vocht van de maag;
» 6. Een groen aardenpotje waarin de pastei was gewarmd;
No. 7. Eene gemberpot, waarin eenige saus voor handen, en waarin de ragout is verzonden geweest.

Maandag morgen, den 3den october, omstreeks 10 ure, ontvingen beide de ondergeteekenden door den deurwaarder M. SCHAAP eene schriftelijke insinuatie, om te verschijnen voor den heer mr. G. A. CANNEMAN, regter-commissaris, ten einde op het huis van verzekering in zijne handen den eed af te leggen, van naar hun beste weten in het aan hen opgedragene onderzoek werkzaam te zijn en verslag uit te brengen, waarna voornoemde heer mr. G. A. CANNEMAN, benevens den heer mr. B. VAN DE VELDEN, officier van justitie, en den heer mr. VAN NES, zich overtuigd hebben, dat de onder de voormelde zeven nommers vermelde vaten behoorlijk verzegeld, met opschriften van den inhoud voorzien en onderteekend waren.

De onder de nommers 6 en 7 vermelde potjes werden in tegenwoordigheid der bovengemelde heeren van den eerst ondergeteekende teruggenomen en werden eenigen tijd daarna, met twee ongeschonden zegels voorzien, bij hem teruggebragt, waarvan door hem, eerst ondergeteekende, een bewijs van ontvangst en in-orde-bevinding werd afgegeven, waarna de beide ondergeteekenden werden geauthoriseerd, om, nadat de zegels op nieuw onderzocht zullen zijn door den heer commissaris van politie VAN RAVESTEIN, over te gaan, ingevolge de onderscheidene qualificatiën, tot het scheikundig onderzoek en zoo mogelijk tot de opsporing van de vergiftigende zelfstandigheid, die den dood van het vroeger gemelde lijk van J. MOUTHAAN kan hebben te weeg gebragt.

Onmiddellijk, nadat omstreeks des namiddags ten een uur van denzelfden dag, door voormelden heer commissaris van politie VAN RAVESTEIN visa genomen was van de vroeger onder de 7 nommers vermelde vaten, hebben ondergeteekenden zich onledig gehouden met datgene in te rigten en daar te stellen, wat in verband staat en benoodigd is tot een geregeld en naauwkeurig scheikundig onderzoek van de na te meldene zaken.

Dingsdag morgen 9 ure.

Naar aanleiding van datgene, wat aan den eerst ondergeteekende bij de lijkschouwing was medegedeeld en vertoond, in verband met het snelle verloop der ziekte en den spoedig daarop gevolgd zijnde dood, vermoenden de ondergeteekenden, zonder voorbijzage van andere vergiften, hier eerstelijk en bijzonder de aandacht te moeten vestigen op de zelfstandigheden, die in de leer der vergiften (*Toxicologia*) aangeduid zijn onder de benaming van *poisons irritans* of irriterende vergiften; en dewijl het rattengift, zoogenaamd rattenkruid of *arsenicum album*, onder deze in hevige werking eene eerste plaats bekleedt, ongelukkiglijk meer dan andere vergiften aan velen bekend is, zoo wel als omdat de ontdekking en afzondering van die zelfstandigheden omslagtig en tijdroovend is, uit hoofde van dit alles, gevoegd bij het verlangen der ondergeteekenden, om, zoodra mogelijk, de bevoegde autoriteiten van eenig advies in deze zaak te kunnen dienen, zoo besloten de ondergeteekenden om de belangrijke vorderingen i nhet scheikundig onderzoek naar het rattengift of arsenicum tot hunne eerste bemoeijingen te maken.

Tot dit onderzoek hebben zij zich bediend van het bijzonder daartoe aangegeven werktuig, naar de zamenstelling, opgegeven in het *Supplement du traité élémentaire des réactifs*, par PAYEN et CHEVALLIER, pag. 28 en 29, en hebben de ondergeteekenden allereerst verscheidene achtereenvolgde uren het werktuig en al

de tot het volgend onderzoek benoodigde zelfstandigheden, in betrekking tot derzelver zuiverheid, onderzocht, en, na den meest voldoenden uitslag van dit onzoek, hebben zij de werkzaamheden met de verdachte zaken aangevangen, met te onderzoeken het onder nº. 7 vermelde, zijnde een gewoon blaauw aardewerk gemberpotje, met soortgelijk deksel, voorzien van twee zegels en met het opschrift:

»Een gemberpot, waarin eenige saus voorhanden en waarin de ragout is verzonden geweest geworden ten sterfhuize.

2 October 1842. (*get.*) VAN RAVESTEIN.

Inhoudende een geelachtig lijvig mengsel, een klein stukje foeile, twee moriljes en een stukje, op zwezerik of zoogenaamd kalfsboutje gelijkend, bedragende de gezamenlijke hoeveelheid p. m. 2 à 3 medicinale oncen; deze inhoud in een nieuw porceleinen vat uitgegoten zijnde, is het potje met gezuiverd water omgespoeld, en het is dit afwaschwater of uitspoelsel, hetwelk eerstelijk in het bovengemeld toestel behandeld werd.

Na eenigen tijd in rust gestaan te hebben, bleek het, dat er bij het in den schotel aanwezige, geelachtige, lijvige mengsel, ééne zwaardere dan de overige deelen aanwezig zelfstandgiheid was, dewelke ten bodem was gezakt en bij het omroeren met eene porceleinen spatel, een zanderig krakend geluid te weeg bragt.

Het was omstreeks drie ure na den middag, dat het apparaat met het omspoelsel, boven vermeld, werd in werking gebragt en omstreeks vier en een half uur was het, dat er in hetzelve een wit kristalijn aanslag werd waargenomen, hetwelk bij voorgezette bewerking steeds vermeerderde en waarbij zich later een bruin-zwart glanzige aanslag voegde; zonder tusschenpozing werd het toestel in werking gehouden tot 9 en een half uur, als wanneer het bleek, dat er geen ander product meer uit hetzelve werd ontwikkeld, dan waterstof-gas; alstoen werd de glazen buis, waarin de witte kristallijne en zwartbruine aanslag zich bevond, afgezonderd, zorgvuldig gesloten, met een opschrift voorzien en tot nader onderzoek bestemd.

Woensdag morgen 5 october.

Naar aanleiding der physische eigenschappen, die waargenomen werden bij de nadere beschouwingen van den *wit-* en *zwart-bruinen* aanslag in de glazen buis, die gebezigd was bij de op gisteren namiddag te werk gestelde proefneming met het omsppelsel van de gemberpot, vermeenden de ondergeteekenden te moeten onderzoeken of de buitengewone toestand, in welken, naar aanleiding van de met de lijkschouwing belaste heeren, de eerste ondergeteekende, een gedeelte van het ingewand, genaamd den omgewonden darm, en de daarin toenmaals bevatte stof bevonden had, ook het gevolg was van eene giftige zelfstandigheid, en, zoo ja, of die zelfstandigheid dan ook van denzelfden aard was als die, welke men verkregen had bij de behandeling, hierboven opgegeven, uit het omspoelsel van het gemberpotje, onder nº. 7 vermeld.

Zonder gebruik te maken van iets wat tot het vroeger gebezigde apparaat gediend had, werd er een soortgelijk toestel daargesteld en in werking gebragt, ten einde te onderzoeken of hetzelve en de ingredienten, tot de werking benoodigd, als volkomen zuiver mogten aangemerkt worden.

Deze voorloopige proef van 10 tot één ure voortgezet zijnde en de meest voldoende bewijzen van zuiverheid bevonden zijnde te bestaan, werd datgene tot onderzoek bestemd, wat vroeger vermeld is onder nº. 2.

Vocht der dikke darmen.

Het vocht, vervat in eene groene flesch, bedroeg de gewigts-hoeveelheid van 4 medicinale oncen; van hetzelve werd $\frac{1}{4}$ deel overgegoten in eene zuiver witte flesch, met glazen stop, en in reserve gesteld, terwijl het in de flesch overgeblevene $\frac{3}{4}$, met 6 medicinale oncen gezuiverd water vermengd, bij het in werking zijnde toestel gevoegd werd.

Het vocht uit de flesch nº. 2. vermeld, waarvan nu een vierde deel in onderzoek was, bevatte een' rottigen reuk, was lijvig-slijmerig, steenrood gekleurd en deed geen bezinksel ten bodem zakken.

Na verscheidene uren in werking geweest te zijn, werd er in de glazen buis van het apparaat een zeer geringe aanslag bespeurd, dewelke verdween; ook werden er, bij de verbranding van het zich ontwikkelende gas, geene vlakken op glas of porcelein waargenomen.

De ondergeteekenden vermeenden alzoo deze bewerking te moeten herhalen en wel met grooter hoeveelheid van het onder nº. 2 vermelde vocht, ten einde in staat te worden gesteld om te onderzoeken, of de aanslag, als men die mogt verkrijgen, gelijksoortig ware als diegene, bij de bewerking onder nº. 7 verkregen en vermeld, en werden zij door dit vermoeden tot voorloopige inzage der noodzakelijkheid gebragt, om het ingewand, waaruit het vocht in de flesch, onder nº. 2. vermeld, afkomstig is, evenzeer aan dezelfde bewerking, als onder de nommers 1 en 2 vermeld is, te onderwerpen.

Daar intusschen dit ingewand of darm in aanhechting of vereeniging was met andere darmen of ingewanden, en de ondergeteekenden evenzeer overtuigd waren van de noodzakelijkheid, om *dat* en geen ander deel aan de voorgenomene bewerking te onderwerpen, als waaruit het vocht, onder nº. 2 vermeld, verkregen was, evenzeer als zij hiervan de noodzakelijkheid inzagen, evenzeer waren zij overtuigd van hunne onbevoegd- en ongeschiktheid om deze afzondering ten uitvoer te brengen, en dien ten gevolge vervoegden de ondergeteekenden zich, bij missive in dato 5 october 1842, tot den E. A. H. regter-commissaris, met het verzoek, dat aan hen, tot de afzondering van het ingewand voormeld, een bevoegd persoon werd toegevoegd.

Weinig tijds daarna vervoegde zich ter woonplaatse van den eerst ondergeteekende den heer H. W. LIGNAC, heel- en vroedmeester te dezer stede, vertoonende Z. Ed., als bewijs zijner zending, eene insinuatie, in dato 5 october 1842, geteekend door den deurwaarder J. VAN DER SPA, om te verschijnen in het huis van verzekering, ten einde den gevorderden eed af te leggen voor den regter-commissaris en verder aan de deskundigen in de zaak van het verdacht overlijden van J. MOUTHAAN te worden toegevoegd, ten einde hen behulpzaam te zijn tot het afzonderen van het aan het onderzoek onderworpen ingewand, van de overige daaraan hangende deelen. — Over zullende gaan tot de afscheiding van het ingewand of den darm bedoeld en verlangd door de ondergeteekenden, heeft de heer H. W. LIGNAC voormeld zich overtuigd van het ongeschondene der zegels en door het opschrift nº. 1 vermeld, dat dit ingewand afkomstig was van het lijk van J. MOUTHAAN, waarna gemelde heer is overgegaan tot de afzondering van dat ingewand of dien darm, door de ondergeteekenden bedoeld, staande de uitvoering verklarende: *dat er zich verschijnselen aan hetzelve voordeden, die Z. Ed. noodzakelijk achtte ter kennisse van den E. A. H. regter-commissaris te brengen.*

Na volbragte kunstbewerking, werd door meergemelden heer H. W. LIGNAC, in eene daartoe bestemde zuivere wijdmonds witte stopflesch, aan de ondergeteekenden overhandigd de darm met de verklaring, dat deze inhoud bij de ontleedkundigen genaamd wordt het *intestinumileum* of de omgewonden darm.

Het overige ingewand, uit den pot, onder nº. 1 vermeld, afkomstig, werd in eene afzonderlijke zuivere witte wijdmonds stopflesch, zoo noodig tot nader onderzoek, bewaard.

Beide deze flesschen werden, tot goed verstand der zaak, en tot vermijding van alle verwisseling, voorzien met de opschriften:

De flesch met den omgewonden darm, nº. 1, A.

De flesch met het overige ingewand, nº. 1, B.

Inmiddels was de bewerking, bij de behandeling, onder nº. 2 vermeld, geregeld voortgegaan en werd dezelve zonder tusschenpoozing voortgezet tot omstreeks 8 ure van den avond; gedurende dien zeer geruimen tijd van onafgebrokene werking, was er slechts zeer weinig aanslag in de glazen buis gevormd en bleek het, dat de zich ontwikkelende lucht waterstof-gas was, waarmede de werkzaamheden van dezen dag geeindigd werden.

Donderdag, 6 october.

Naar aanleiding van den aanslag, hoe gering dan ook, op gisteren verkregen, bij de behandeling van het overige des vochts onder nº. 2 vermeld, zagen de ondergeteekenden er te meer de noodzakelijkheid van in, om het ingewand te onderzoeken, waaruit dat vocht tijdens de lijkopening was ontlast; daartoe werd een geheel nieuw toestel van ruimen omvang in gereedheid gebragt, bestemd tot het onderzoek van den darm, hierboven vermeld onder nº. 1. A, en de benaming van den *omgewonden darm*, hebbende uitgemaakt een deel van datgene, wat vervat is geweest in den pot, onder nº. 1 beschreven.

Dat toestel in gereedheid zijnde, werd hetzelve in werking gebragt met oogmerk om te beproeven of hetzelve, en de ingredienten tot de bewerking benoodigd, allen volkomen zuiver van aard waren.

Na verscheidene uren van onafgebroken werking, hieromtrent de meest voldoende uitkomsten verkregen te hebben, werd de darm, op welker toestand de eerst ondergeteekende, tijdens de lijkschouwing was opmerkzaam gemaakt en welke voor de ondergeteekenden, door de hulp van den heer H. W. LIGNAC, afgezonderd was, klein gesneden en in het bovengemelde toestel in werking gebragt.

Tot 10 ure in den avond werd dit apparaat met den omgewonden darm nº. 1. A, in werking gehouden en niet dan nadat de ondergeteekenden zich gedurende eenen geruimen tijd overtuigd hadden, dat er niets dan waterstof-gas werd ontwikkeld, namen de werkzaamheden van dezen dag een einde.

Vrijdag, 7 october.

Bij het naauwkeurig onderzoek der glazen buis, die op gisteren gediend had bij de bewerking, onder nº. 1, A, bleek het, dat er in de glazen buis van het toestel, voor zoo verre de porceleinen scherven zulks toelieten, geen aanslag te bespeuren was. De ondergeteekenden vooronderstelden dien ten gevolge, dat de groote omvang van het apparaat en de langzame in-werking-brenging, die steeds bij deze kunstbewerking moet worden in acht genomen, welligt beiden de oorzaak konden zijn, dat er geen soortgelijke aanslag in de glazen buis was gevormd, zelfs wanneer tot de vorming daarvan het noodige in het toestel aanwezig is.

Zij besloten dus, om op heden de bewerking met het groote toestel, onveranderd zoo als het gisteren ingerigt was en gediend had, onafgebroken den geheelen dag voort te zetten, zoowel omdat bij de scheikundige bewerkingen met dit toestel daarvan meermalen de noodzakelijkheid gebleken is, als om daardoor te worden in de gelegengenheid gesteld, de werkkracht te vergrooten.

De uitslag van deze tot laat in den avond voortgezette bewerking was, dat er geen aanslag gevormd was in de buis van het toestel nº. 1 A.

Zaturdag, 8 october.

Daar het van het grootste belang was, om het uit het kristalijne poeder, hetwelk de ondergeteekenden verkregen hadden bij de bewerking en de behandeling van het omspoelsel uit het potje, beiden onder nº. 7 vermeld, afzonderlijk te onderzoeken, en staande dit onderzoek met de behandeling der overige zelfstandigheden voort te gaan, zoo besloten zij om in een geheel afzonderlijk toestel, hetwelk nog niet in aanwending geweest was, een deel van den inhoud van nº. 7 te behandelen, welke inhoud in eenen nieuwen porceleinen schotel uitgegoten en bewaard was.

Daartoe zullende overgaan, werd de helft van den voorraad met gezuiverd water vermengd, en, behalve dat dit noodzakelijk was, om de massa in het toestel te brengen, wilde men beproeven, om daardoor, na bezinking en voorzigtige afgieting, zoo mogelijk de oorzaak van het krakend geluid op te sporen, hetwelk vroeger bij deze zelfstandigheid waargenomen was.

Door herhaalde afgieting, bezinking en uitdrooging gelukte het, om een weinig wit poeder te verzamelen, hetwelk in een fleschje met glazen stop gedaan met opschrift voorzien en tot nader onderzoek bewaard werd.

Het mengsel, hetwelk bij verdere bezinking geene poederachtige zelfstandigheid meer afzonderde, werd in gereedheid gehouden om op morgen verder behandeld te worden.

Zondag, 9 october.

Het gereed gemaakte toestel in werking gebragt zijnde, werd er het mengsel van nº. 7 bijgevoegd, waarop na verloop van $\frac{1}{4}$ uur, reeds een aanmerkelijk wit kristalachtig en zwart-bruine aanslag in de buis van het toestel werd waargenomen, welke laatstgemelde bij voortgaande bewerking scheen te vermeerderen, dewijl het doorzien van het glas volkomen belet werd.

Tot omstreeks 5 ure in den avond, werd deze bewerking voortgezet.

Maandag, 10 october.

Het had de aandacht der ondergeteekenden tot zich getrokken, dat het vocht uit de dikke darmen, hetwelk onder nº. 2 vermeld en behandeld was, een aanslag, hoe gering dezelve dan ook geweest is, in de glazen buis had te weeg gebragt, en zij vermeenden daaruit te mogen besluiten, dat, al was de stof of de zelfstandigheid, die tot dien aanslag had aanleiding gegeven, niet voorhanden in het ingewand, hetwelk zijlieden vroeger onder nº. 1 A hadden aangeduid en behandeld, het daarom noodig was, om op dezelfde werkwijs een gedeelte van het ingewand, onder nº. 1 B vermeld, te bewerken, opdat het daarbij zoude kunnen blijken, of de bovengemelde oorzaak van den aanslag daarin ook aanwezig was.

Tevens besloten zij over te gaan tot het onderzoek, van nº. 5, zijnde het vocht, hetwelk in tegenwoordigheid van den eerst ondergeteekende, staande de lijkopening, ontlast was uit de maag van het lijk van J. MOUTHAAN.

Tot beide onderzoekingen werden afzonderlijke, niet in gebruik geweest zijnde toestellen, in gereedheid gebragt en werd het noodige te werk gesteld, ten einde zich te verzekeren van de zuiverheid derzelve, en van de ingrediënten, die tot de bewerking dienen.

De meest voldoende uitkomsten werden daarbij verkregen, en ten einde op morgen onmiddellijk te kunnen aanvangen met deze voorgenomene proefnemingen, werden de onderscheidene deelen van het ingewand, onder nº. 1 B vermeld, zoo naauwkeurig mogelijk in twee gelijksoortige deelen gescheiden, één van welke bestemd werd om in reserve te blijven, terwijl de andere helft klein gesneden en in een zuiver glazen vat voor den dag van morgen werd in gereedheid gehouden.

Dingsdag, 11 october.

Het toestel met de helft van het ingewand, onder nº. 1 B vermeld, in werking gebragt zijnde, werd de helft der hoeveelheid van den inhoud der maag, onder nº. 5 vermeld, afgezonderd; de geheele hoeveelheid was vroeger onderzocht en bedroeg ongeveer 4 medicinale oncen gewigt; dezelve was bevonden de navolgende eigenschappen te bezitten:

Geelbruin van kleur, lijvig van aard, bevattende eenige stukjes eener weeke geelachtige zelfstandigheid, op gekookte aardappelen of soortgelijk voedsel gelijkend, benevens eenige korrels lijnzaad, het kleurde lakmoespapier rood, was reukeloos en liet op eenen vlakken porceleinen schotel, in rust gelaten, geen ander zaksel na, dan de hierboven vermelde stukjes en zaden.

Gelijk vroeger gezegd is, werd het toestel ter behandeling van de helft, van het onder nº. 5 vermelde vocht, in werking gebragt, en wel met het oogmerk, om, in geval deze helft geen resultaat opleverde bij de bewerking in het gewijzigde toestel van MARSH, (hetwelk staande dat onderzoek aan de ondergeteekenden gebleken was, dien onverdeelden lof waardig te zijn, in welken het bij alle scheikundigen staat) alsdan de andere helft te kunnen aanwenden tot andere proefnemingen.

Na verloop van eenigen tijd, werden in de glazen buis van het toestel onder nº. 5 vermeld, in eene zeer geringe mate, zoodanige verschijnselen waargenomen, dat de ondergeteekenden het noodig achtten, om de andere helft van het vocht, nº. 5, nadat de werking van het toestel met de eerste helft zal opgehouden hebben, in hetzelfde toestel en op dezelfde wijs te behandelen.

Hiermede, zoowel als met de bewerking in het toestel, vroeger vermeld onder nº. 1 B, werd, met in achtneming van de noodige voorzorgen, tot aan de avond voortgegaan; alle werking hield op, en dat uitslag was, in betrekking tot deze proefneming, [illegible] er in de buis van het toestel, onder nº. 1 B aangeduid, geene verandering te bespeuren was; [illegible] scheidene [illegible] ter het onder nº. 1 B vermelde, uit [illegible] kelijk bedeelen ingewand bestond, werd [illegible] hetzelfde toestel vonden, om met deze bewerking [illegible] voort te gaan, dewijl het zijn kon, dat uit eenig

ander deel van het ingewand, dan het tot nu toe onderzochte, de verschijnselen werden verkregen, die men bij de behandeling van andere zelfstandigheden had waargenomen.

In de buis van het toestel, waarin no. 5 was behandeld, bevond zich eene zeer geringe hoeveelheid flaauw geelachtige aanslag, dewelke, tegen het licht bezien, geen kristalglanzige eigenschap bevatte; enkele der porceleinen scherven waren ook met denzelfden aanslag bezet; een en ander werd zorgvuldig tot nader onderzoek bewaard, na met behoorlijke opschriften voorzien te zijn.

Woensdag, 12 october.

Terwijl de werkzaamheden met het toestel, onder no. 1 B vermeld, werden voortgezet, werd het potje, onder no. 6 opgegeven, tot nader onderzoek bestemd.

Op eene koele plaats bewaard en met twee ongeschondene zegels en het vroeger bij dat nommer vermelde opschrift voorzien, bevond het zich nog in dienzelfden staat, in welken het ten huize van den eerstondergeteekende was terug ontvangen van den heer regter-commissaris.

Op maandag, 3 october 1842, bij het openen, bleek het insgelijks nog in denzelfden staat te verkeeren, in welken het zich op zondag namiddag, 2 october, bevond, toen het ten sterfhuize van J. MOUTHAAN door den eerstondergeteekende, in de voorkamer aldaar, van een bord of schotel, waarop het lag, gedaan was, en dit wel met het oogmerk dewijl het op een bord of schotel moeijelijk naar behooren kon verzegeld worden en vervoerd; het groene potje, in hetwelk de eerst ondergeteekende het zelf toenmaals deed, werd hem door eene daar tegenwoordig zijnde jufvrouw ter hand gesteld, met de woorden: *doet het dan in het potje, waarin het gewarmd is.*

De ondergeteekenden bevonden thans no. 6 als volgt:

Een uitwendig groen verglaasd aarden potje, met soortgelijk deksel voorzien, inwendig geel verglasel, ongeschonden, dragende het potje, zoo uit- als inwendig, blijken, dat het aan vuurhitte was blootgesteld geweest; in dat potje bevonden zich ongeveer 25 nederlandsche looden eener vleeschpastei, waarin kennelijk te onderscheiden is een gedeelte der korst, stukjes wit vleesch, moriljes en eenige stukjes foelie.

Op de pastei zelve en aan de wanden van het potje, werden onderscheidene witte vlakken en stippen waargenomen, die, door het gewapend oog beschouwd, een kristalachtig aanzien hadden, met een hard voorwerp gewreven, een krakend zanderig geluid van zich gaven, en, op eene glimmende kool geworpen, knoflookgeur verspreidden.

Een en ander deed den ondergeteekenden besluiten, om zoo veel mogelijk van deze witte stukjes en stippen bijeen te verzamelen en af te zonderen, ten einde aan een afzonderlijk onderzoek te worden onderworpen.

Staande deze behandeling, bleek het aan de ondergeteekenden, dat de witte stippen of vlakken alleen gehecht en waar te nemen waren aan de buiten-oppervlakte der stukken korst en vleesch; niet één derzelve heeft men aangetroffen, bij de doorbraak der stukken, en dit onderzoek, eenen geruimen tijd en met het gewapend oog voortgezet, heeft aan de ondergeteekenden aanleiding gegeven, om het er voor te houden, dat deze witte of kristalachtige vlakken of stippen door middel van eene andere zelfstandigheid aan de pastei zijn medegedeeld, en zulks wel te meer, dewijl, gelijk vroeger bij de behandeling van de saus of ragout vermeld is, een soortgelijk wit zanderig kristalachtig poeder in deze is waargenomen en afgezonderd.

Van de stukken der pastei en uit het aarden potje, in welke het zich bevond, werd van deze vlakken of stippen, met een lepeltje van been, de hoeveelheid verzameld van 6 greinen.

Een vierde gedeelte ongeveer der pastei, of eigenlijk van het mengsel in het potje, onder no. 6 vermeld, werd in een zuiver bevonden toestel behandeld, en leverde in zulk eene ruime mate zoodanige verschijnselen op, als men bij geen der genomene proeven tot hier toe had waargenomen.

Donderdag, 13 october.

Bij het onderzoek van het toestel, waarin bij herhaling een gedeelte van het onder no. 1 B vermelde ingewand was behandeld, werden er geene verschijnselen waargenomen, die de afzondering van eenige zelfstandigheid te kennen gaven.

De verschijnselen evenwel, die men verkregen had bij de bewerking van de zelfstandigheden, onder de no. 6 en 7 vermeld, gaven aanleiding, om die verschijnselen en resultaten, ook bij de behandeling van het ingewand, te mogen verwachten.

Daar het tevens meermalen gebleken is bij de behandeling van dierlijke zelfstandigheden, dat, ter bereiking van dit oogmerk, de verkrijging van soortgelijke verschijnselen, als bij no 6 en 7 zijn waargenomen, eene voorafgaande bewerking op de zelfstandigheden moet worden toegepast en aangewend, — zoo besloten de ondergeteekenden deze bewerking, die der verkoling of carbonisatie, op tweeërlei wijze, met het overige van het onder no. 1 vermelde ingewand te moeten ten uitvoer brengen.

En terwijl men overging, om zulks in een open vat te verrigten, werd dat vereischte toestel in gereedheid gebragt, om zulks in een gesloten vat ten uitvoer te brengen.

Vrijdag, 14 october.

De kool, die op gisteren verkregen was bij de behandeling van een gedeelte van het ingewand, onder no. 1 vermeld, werd verder aan de vereischte bewerking onderworpen; terwijl inmiddels het noodige toestel daargesteld en onderzocht werd, om het resultaat dezer behandeling verder te onderzoeken.

Met den middag hiermede gereed zijnde, werd het eigenlijke onderzoek aangevangen en tot laat in den avond voortgezet. Ook de verkoling in het gesloten vat werd gestadig voortgezet, om op morgen te kunnen oordeelen over de resultaten der eene en de vordering der andere bewerking.

Zaturdag, 15 october.

De verkoling in het open vat, de verdere bewerking der zelfstandigheden en de daarop volgende proef in het gewijzigde toestel van MARSH, op gisteren ten uitvoer gebragt, hadden tot geen resultaat geleid en geene verschijnselen opgeleverd, zoo als deze vroeger bij de bewerking van no. 6 en 7 verkregen waren.

De bewerking van hetzelfde ingewand in het gesloten vat, bleek, bij gedaan onderzoek, nog niet genoegzaam gevorderd te zijn, om verder behandeld te worden, hetgeen men moet toeschrijven aan de aanzienlijke hoeveelheid ingewand, die men noodzakelijk had geoordeeld, op eens aan dit onderzoek te moeten onderwerpen.

Deze bewerking werd dus onafgebroken voortgezet, en daar men met dezelve behandeling ten einde zoude zijn der deelen, die tot het lijk van J. MOUTHAAN behooren, zoo werd er besloten, om over te gaan tot het onderzoek van die zelfstandigheden, die onder no. 3 en 4 zijn aangewezen te behooren tot de dienstmeid van den overledene.

Te oordeelen naar de verschijnselen, die de bewerkingen 6 en 7 hadden opgeleverd, mogt men besluiten dat van de zelfstandigheid, die tot deze verschijnselen had aanleiding gegeven, aanwezig mogt zijn, deze alsdan meest waarschijnlijk in no. 4, zijnde het uitbraaksel, zoude worden aangetroffen, en dien ten gevolge werd er besloten om met deze zelfstandigheid het onderzoek aan te vangen.

In eene groene flesch was dit uitbraaksel door den eerstondergeteekende zelf gegoten, en behoorlijk gesloten op zondag den 2den october. De daarin vervatte vloeistof, werd op eenen zuiveren porceleinen schotel uitgegoten en bedroeg de gewigts-hoeveelheid van 25 Nederlandsche looden.

Het was een stroo-geel lijvig mengsel, waarin kleine brokjes foelie dreven, en waaruit, niet voor herkenning vatbaar, zwartbruine stukjes nederzakten. Het mengsel gaf geenen reuk van zich en reageerde sterk zuur; in rust gelaten, werd er bij het omroeren met eenen porceleinen spatel geen krakend zanderig geluid waargenomen.

De helft van dit mengsel, met eenig overgehaald water verdund, werd afgezonderd om onderzocht te worden; de andere helft werd weder in dezelfde flesch gegoten, in welke het vroeger was bewaard.

Voor het onderzoek werd het vereischte toestel in gereedheid gebragt en onderzocht, om op morgen met de bewerking derzelve eenen aanvang te kunnen maken.

Zondag, 16 october.

Het toestel, waarin de helft van het onder no. 4 vermelde vocht, zoo als dat op gisteren daartoe was in gereedheid gesteld, zoude behandeld worden, tot die behandeling de noodige geschiktheid bezittende, werd het in werking gesteld en er het vocht in gebragt.

Spoedig daarna vertoonden er zich in groote mate soortgelijke verschijnselen, als men in meer of mindere hoeveelheid waargenomen had, bij de meermalen aangehaalde bewerkingen onder no. 6 en 7.

Door het verkrijgen van deze zelfstandigheid, viel de noodzakelijkheid weg, om de overig zijnde helft aan een ander onderzoek te onderzoek te onderwerpen; men zoude daartoe verpligt zijn geweest, wanneer de genomene proef geen resultaat had opgeleverd, en hoezeer de hoeveelheid der stof, die zich in de buis had aangezet, meer dan toereikend was, om den *niet twijfelachtigen* aard er van door reactiven te herkennen, zoo besloten de ondergeteekenden evenwel de nog niet behandelde als voorgaande te onderwerpen, eenig en alleen, dewijl het uitbraaksel niet vatbaar was, om voor bederf bewaard en aan de bevoegde autoriteiten wedergegeven te worden.

Men behandelde dus in hetzelfde apparaat, alleen met aanbrenging van eene nieuwe verzamelbuis, de nog overig zijnde helft van het uitbraaksel der dienstmeid, onder no. 4 vermeld, en verkreeg weder in ruime mate dezelfde verschijnselen, die bij de bewerking der eerste helft waren waargenomen.

Maandag, 17 october.

Hoezeer het bloed der dienstmeid, volgens de inzage der ondergeteekenden, niet aan een opzettelijk onderzoek behoefde te worden onderworpen, dewijl er verschijnselen in het uitbraaksel van dezelfde persoon waren waargenomen, die van zoodanigen aard en toereikend zijn, om aan te wijzen, dat er eene voor de dierlijke huishouding schadelijke stof in het ligchaam gebragt is geweest, zoo vermeenden zij hiertoe verpligt te zijn, dewijl de lastgeving, aan de ondergeteekenden beteekend, geene van de aan hen afgestane zelfstandigheden van hun onderzoek vrijstelde; en zulks wel te meer, dewijl de stof, die de ondergeteekenden uit het uitbraaksel hadden afgezonderd, door de spijsbuis in het ligchaam gebragt zijnde, dikwerf in het bloed wordt wedergevonden.

Door het verkregene bij de behandeling van het uitbraaksel geleid en door voorbeelden toegelicht, besloten zij het bloed, na noodzakelijk voorafgaande bewerking, in datzelfde meermalen vermelde toestel te onderzoeken.

Het bloed onder no. 3, bij den eerstondergeteekende ontvangen, bedroeg de gewigtshoeveelheid van 2 Nederlandsche oncen. Het werd gedroogd en verder op soortgelijke wijs gecarboniseerd, als men zich onledig hield het ingewand, onder no. 1 vermeld, te bewerken.

Inmiddels werd het toestel in gereedheid gebragt, om de producten der carbonisatie van het bloed te behandelen en de zelfstandigheden, die daartoe moeten worden aangewend, te onderzoeken.

De verkoling van het ingewand no. 1 behoorlijk volbragt zijnde, werd de kool verder bewerkt, en alzoo voorbereid, om ten laatste aan zoodanig onderzoek onderworpen te worden, als noodzakelijk is om, bij het aanwezig zijn van dezelfde oorzaak, er dezelfde verschijnselen uit te verkrijgen, als waargenomen zijn bij de behandeling der nos. 4, 6 en 7.

Dingsdag, 18 october.

Het vocht, dat verkregen is door de bewerking der bloedkool, evenzeer als datgene, wat van de kool zelve is vervaardigd, werd aan de voorgenomene bewerking onderworpen; tevens wordt de daartoe in gereedheid zijnde kool der bewerking van no. 1 verder door uitkoking geschikt gemaakt, om, volgens de gewijzigde methode van MARSH, behandeld te worden, waarmede men tegen morgen in gereedheid denkt te zijn; tegen den avond werd de behandeling van het vocht, tot de bewerking van no. 3 behoorende, gestookt, nadat men daartoe de noodige aanwijzing verkregen had; in de buis van het gebezigde toestel werd geen aanslag waargenomen; de buis even als de porceleinen scherven, die er tijdens de bewerking in besloten geweest waren, werden niettemin beiden tot nader onderzoek bewaard.

Woensdag, 19 october.

Het vereischte toestel werd in gereedheid gebragt en in werking gesteld, om het produkt der bewerking van de ingewanden onder no. 1 vermeld te behandelen. Daartoe gereed, in werking gebragt en geschikt bevonden zijnde, werd er bij gedeelten het vocht in gebragt, hetwelk, wanneer de meermalen ontdekte zelfstandigheid in het ingewand is aanwezig geweest, zich met dezelfde verschijnselen zal openbaren, als bij de bewerking van no. 4, 6 en 7 waargenomen en beschreven zijn.

Na van tijd tot tijd het vocht in het toestel ingebragt te hebben, wordt de bewerking tot in den avond voortgezet en niet eerder gestaakt, dan na daartoe de noodige aanleiding verkregen te hebben.

Donderdag, 20 october.

Bij dit onderzoek der glazen buis, die gisteren in gebruik is geweest bij de behandeling van het vocht der bewerking van no. 1, zijnde al het ingewand dat van vroeger bewerkingen is overgebleven, bleek het ten duidelijkste, dat er zich geen aanslag in dezelve gevormd had, evenmin als zulks had plaats gehad bij de vroegere bewerkingen van het ingewand, en mogt men alzoo besluiten, dat dezelfde stof, die met de zelfstandigheden onder nos. 4, 6 en 7 vermeld, vermengd was, en bij de behandeling van die zelfstandigheid is waargenomen, *niet* in het *ingewand is aanwezig* geweest.

(*Vervolg van het rapport in het volgend nommer.*)

Vervolg van het getuigen-verhoor.

Zitting van donderdag, 8 juni.

In deze zitting werd de voorlezing vervolgd der rapporten, welke door de deskundigen, de heeren VRIJDAG ZIJNEN en VAN DEINSE, waren ingeleverd, en die den uitslag bevatten van het scheikundig onderzoek, hetwelk zij hadden ingesteld.

Daarna is het hooren der getuigen voortgezet, als:

13. THEODORUS DANIEL VRIJDAG ZIJNEN, apotheker te 's Gravenhage, die bevestigde hetgeen door hem in het verslag reeds was verklaard. Op de vragen, door den voorzitter aan hem gedaan, antwoordde de getuige, dat de morilles geene bijzondere kleur hadden; dat zij dezelfde kleur hadden als alle morilles, die in eene pastei gevonden worden; dat de hoeveelheid arsenicum, door de deskundigen aanwezig bevonden zijnde, niet te bepalen is; dat er in de bestanddeelen, die aan een scheikundig onderzoek onderworpen zijn, volstrekt geen kopergroen of koper vergif is ontdekt; dat alles het tegendeel van het aanwezen daarvan heeft aangeduid; dat er in de korst geen spoor van vergif ontdekt is of kunnen gevonden worden; dat er geene truffels in de pastei zijn aangetroffen, en dat er alleen in het uitbraaksel van de meid, in het overblijfsel der pastei, en in de voorhanden gevondene saus, arsenicum of rattenkruid is aangetroffen.

Op de vraag, door den voorzitter aan den beschuldigde gerigt, of hij ook iets tegen het verslag en de verklaring van dezen getuige had aan te merken, gaf VAN STEMIS een ontkennend antwoord. Na het afleggen der verklaring door dezen getuige, bedankte de voorzitter denzelven, namens het hof, voor de naauwkeurige en uitvoerige wijze, waarop de heeren VRIJDAG ZIJNEN en VAN DEINSE hun rapport in deze zaak hadden opgemaakt en ingeleverd, en voor de diensten, door hen daardoor aan de justitie bewezen.

De verdediger van den beschuldigde merkt op, dat de deskundigen eerst een onderzoek ingesteld hebben, of er arsenicum in de hun onderworpene bestanddeelen voorhanden was, en dat zij tot dat einde van het gemodificeerd toestel van MARSH hebben gebruik gemaakt; dat zij zich voorbehouden hadden, om, indien er geen arsenicum in sommige bestanddeelen aangetroffen werd, alle andere middelen te beproeven, die de wetenschap aan de hand geeft, of er ook eenig ander vergif daarin ontdekt kon worden, dan uit het eind-resultaat van hun onderzoek nu wel blijkt; dat er in het uitbraaksel, in de pastei en in de ragout arsenicum ontdekt werd, maar dat, niettegenstaande de ijverigste nasporingen, die door het toestel van MARSH bewerkstelligd zijn, er in vier hoogst gewigtige bestanddeelen geen vergif is gevonden, en dat alzoo, in dit opzigt, hun onderzoek geen voldoend resultaat heeft opgeleverd; en dat de deskundigen zelfs verklaren, dat noch de maag, noch de ingewanden, noch het vocht van den dikken

darm van MOUTHAAN, noch het bloed van de meid, noch het maagwater van MOUTHAAN, eenig rattenkruid hebben bevat. Nu vraagt de verdediger, echter, welke middelen er door de deskundigen in het werk gesteld zijn, om met zekerheid te weten, of er zich in die bestanddeelen geen kopergroen, koperrood of ander metaal-vergif bevond?

De heer VRIJDAG ZIJNEN antwoordt, dat er middelen bestaan, die dadelijk kunnen aantoonen, of er metaal-vergif aanwezig was; en dat het overbodig te achten was, verdere bestanddeelen te onderzoeken, daar, ten gevolge der in het werk gestelde proeven, er rattenkruid was ontdekt.

De verdediger hernam, dat het den getuige wel beter dan aan hem zou bekend zijn, dat er onderscheidene soorten van metaal-vergif bestaan; dat het schijnt, dat de deskundigen zich niet hebben bezig gehouden met het onderzoek, of er in de voorhanden bestanddeelen eenig ander metaal-vergif dan arsenicum aanwezig was; dat dit niet overeenkomstig geweest is met hun in den aanhef van hun rapport te kennen gegeven voornemen, om eerst te onderzoeken, of er arsenicum, en later, of er ander metaal-vergif aanwezig was; dat, toen zij het rattenkruid ontdekt hadden in sommige voorwerpen, zij zijn blijven stilstaan; dat zij geen verder onderzoek hebben ingesteld, en dat hij de reden daarvan gaarne wenschte te kennen?

De heer VRIJDAG ZIJNEN merkt, onder anderen, op, dat reeds in het ingeleverde rapport te kennen gegeven is, dat het geen' twijfel lijdt, of er in de verdere bestanddeelen vergif geweest is, maar dat dit door het braken daaruit verwijderd was; en dat, *door het aanwenden van het zwavelwater, alle metaal-vergiften moeten ontdekt worden.*

De verdediger van den beschuldigde vraagt van deze laatste verklaring aanteekening in het proces-verbaal, hetwelk hem verleend wordt.

De verdediger vraagt nog, waarom de deskundigen de bestanddeelen, waarvan het onderzoek geen bepaald resultaat had opgeleverd, niet aan den regter-commissaris weder ter hand gesteld hebben? Het waren toch gewigtige zaken.

De heer VRIJDAG ZIJNEN verklaart, dat dit niet kon geschieden; dat de mogelijkheid van teruggave bestaan had, zoo lange men niet tot de carbonisatie was overgegaan: dat de carbonisatie de bestanddeelen tot koolstof maakt, en daardoor de overlegging onmogelijk werd.

14. DANIEL MARINUS VAN DEINSE, apotheker te 's Gravenhage, die evenzeer als de heer VRIJDAG ZIJNEN bevestigt, hetgeen in het door hem opgemaakte rapport verklaard is. Hij verklaart, op de deswege gedane vrage door den voorzitter, dat er geen kopergroen of kopervergif in eenig bestanddeel aangetroffen is; dat er reagentia, doch vruchteloos, in het werk gesteld zijn, om dit te ontdekken; dat men het niet noodig geoordeeld heeft verder middelen daartoe aan te wenden; dat er geen afzonderlijk en opzettelijk onderzoek daarnaar is ingesteld, en dat dit niet noodig geoordeeld werd, omdat het arsenicum zich dadelijk in sommige voorwerpen vertoonde; dat, zoodra men een vergif ontdekt had, het niet noodig geoordeeld werd in de andere voorwerpen naar eene tweede vergiftige stoffe onderzoek te doen; dat echter, wanneer er buiten het arsenicum ook kopervergif in de onderzochte bestanddeelen aanwezig ware geweest, men dit bij het bewerkstelligde onderzoek naar het eerste, evenzeer had moeten ontdekken; dat men het rattenkruid alleen op de oppervlakte der pastei gevonden heeft; dat er geene truffels in de pastei zijn aangetroffen; dat men eerst den omgewonden darm behoorlijk heeft onderzocht, doch dat, toen men daarin niets gevonden had, men tot de carbonisatie is overgegaan; dat men onder anderen het zwavelzuur gebruikt heeft, om te trachten het kopervergif te ontdekken; dat men echter geene sporen daarvan heeft aangetroffen, en dat de carbonisatie bewerkstelligd wordt, nadat het zwavelzuur eerst gebruikt en aangewend is.

De verdediger vraagt, of de getuige zich' overtuigd houdt, dat er geen ander metaal-vergif aanwezig was; of is het onderzoek dienaangaande gestaakt, nadat het arsenicum gevonden was? De getuige antwoordt, dat, toen het arsenicum gevonden was, men ook de overtuiging verkregen had, dat er geen koper-vergif aanwezig was; dat, toen er in drie bestanddeelen arsenicum gevonden was, men toen meende, dat er in de vier overige bestanddeelen geen vergif, van welken aard ook, aanwezig zou zijn, *en dat er geene opzettelijke proeven in het werk gesteld zijn, om te ontdekken, of er in die vier bestanddeelen eenig metaal-vergif werd aangetroffen.*

De verdediger van den beschuldigde vraagt van deze laatste verklaring aanteekening in het proces-verbaal. Het hof verleent daarvan akte.

De advokaat-generaal vraagt bepaaldelijk, of het gebruik van het zwavelzuur eenig metaal-vergif, indien het aanwezig ware geweest, zou hebben doen ontdekken? De getuige verklaart, dat, wanneer er eenig metaal-vergif in de bestanddeelen zou geweest zijn, dit dan gebleken zou zijn.

De getuige VRIJDAG ZIJNEN, hieromtrent nader ondervraagd zijnde, verklaart, dat het zwavelzuur gebruikt is, *en dat, wanneer er eenig metaal-vergif aanwezig geweest ware, dit door het gebruik van het zwavelwater zou gebleken zijn.* Deze verklaring wordt door de beide deskundigen, hieromtrent bepaaldelijk ondervraagd, ten stelligste bevestigd. De advokaat-generaal verzoekt van die verklaring akte. Het hof verleent zulks.

De voorzitter heeft ook dezen deskundige namens het hof bedankt voor den betoonden ijver bij het opmaken en het vervaardigen van het uitvoerig rapport van scheikundig onderzoek, door hem en den heer VRIJDAG ZIJNEN opgemaakt.

15. CATHARINA GESINA BOSCH, dienstbode bij jufvr. WEIBEL, verklaart, dat zij des zaturdags avonds, den 1sten october, met die jufvrouw aan het huis van MOUTHAAN geweest is; dat zij daar gebleven is, tot dat jufvr. WEIBEL die woning des avonds heeft verlaten; dat zij met de jufvrouw in de kamer der lijders geweest is; dat jufvr. WEIBEL, de woning hebbende verlaten, den beschuldigde op de kleine steenen, digt nabij de woning, ontmoette; dat VAN STENIS had gevraagd, *of de oude lieden wèl waren?* waarop jufvr. WEIBEL hem gezegd had: *zij zijn in het geheel niet wel;* dat deze ontmoeting plaats had, toen de deur reeds digt gemaakt was; dat VAN STENIS toen aan jufvr. WEIBEL had geantwoord: *dan zal ik in huis gaan;* dat de eerste vraag van jufvr. WEIBEL was: *zijt gij daar VAN STENIS?* waarop de beschuldigde gezegd had: *woont hier de heer MOUTHAAN, dan zal ik er eens aangaan;* dat hij dit een en ander zeide, zonder dat hij daarom nog aanschelde; dat jufvrouw WEIBEL had aangebeld; dat zij VAN STENIS in huis heeft zien gaan en de deur achter hem digt heeft zien sluiten; dat jufvr. WEIBEL en zij daarop vertrokken waren, en dat zij zich verbeeldde, dat VAN STENIS het huis voorbij ging, en wel langs de kleine steenen.

Jufvr. WEIBEL wordt andermaal nopens een paar punten ondervraagd. Zij verklaart ten stelligste, dat, toen zij de woning verlaten had, zij iemand voorbij zag gaan, gekleed met eene witte jas; dat die man de Prinsegracht afging naar den kant der Brouwersgracht; dat, toen zij gevraagd had: *zijt gij het STENIS?* en hij daarop een toestemmend antwoord had gegeven, zij hem zeide, dat de oude lui in het geheel niet wel waren. De beschuldigde had daarop te kennen gegeven, *dan zal ik daar eens aangaan;* dat zij daarop heeft aangebeld, VAN STENIS heeft zien binnengaan en zij toen is vertrokken.

Ook jufvr. GOLBERDINGE, deswege ondervraagd wordende, verklaart stellig VAN STENIS voorbij de woning te hebben zien gaan, komende van het einde der Prinsegracht en gaande naar den kant der Brouwersgracht.

De beschuldigde geeft te kennen, dat hij zich van een en ander niets meer herinneren kan.

16. ANTJE VAN RIJN, die in october 1842 in het logement het Keizershof adsisteerde, verklaarde, dat VAN STENIS, den 1sten october, des avonds, toen hij daar kwam logeren, rustig en stil was; dat hij met eene witte kiel gekleed was; dat men, omstreeks één ure, in de zaal van het logement eenig gerucht meent te hebben gehoord; dat VAN STENIS die zaal voorbij moest gaan, om in of uit zijne logeerkamer te gaan; dat het gerucht daarin scheen te bestaan, dat er iets in de zaal gevallen was; dat er echter geen onderzoek daaromtrent, noch toen, noch later, is ingesteld; dat hij, gedurende zijn verblijf aldaar, niet over zijne eigene zaken gesproken had; dat men hem reeds ten half 7 ure in de zaal bij de hand gevonden had; dat er in de logeerkamer inkt voorhanden was, maar men niet heeft kunnen bespeuren, dat daarvan eenig gebruik gemaakt is; dat VAN STENIS den geheelen dag in het logement niet teruggekeerd is; dat, des donderdags daaraanvolgende, de vrouw van VAN STENIS in het logement is komen logeren, vergezeld van eenen knecht en eene meid; dat zij des morgens in eene koets van het logement is weggegaan, en eerst des avonds ten 9 ure met de meid en den knecht aldaar teruggekeerd is; dat de meid, het geschrei harer jufvrouw hoorende, naar derzelver kamer gegaan was, en het overige gedeelte van den nacht voor haar bed had doorgebragt; dat zij, getuige, naar de kamer der jufvrouw gegaan was, om naren toestand te vernemen, en dat dezelve haar toen gezegd had, dat zij zoo verschrikt was, en zij aan haar kind dacht; en dat de jufvrouw echter vertrokken was, zonder iets verder te zeggen. Eindelijk verklaart getuige nog, dat VAN STENIS des zondags vertrokken is, zonder te betalen.

De beschuldigde gevraagd zijnde, of hij op die verklaring iets had aan te merken, zeide, dat hij van het gerucht des nachts niets had vernomen, en dat hij des morgens ten 6 ure opgestaan was; dat hij in de zaal een dejeuner in gereedheid vond, dat door hem werd gebruikt, omdat hij dacht, dat het voor hem bestemd was.

De getuige verklaart echter, dat er op dat oogenblik geen dejeuner voor VAN STENIS in gereedheid gebragt was, en dat er zelfs in de zaal niets gereed stond.

De voorzitter maakte den beschuldigde op dit uitermate opmerkzaam, en deze gaf ten antwoord, dat hij er zich niets meer van herinnerde, maar dat hij dacht, onbeten te hebben.

17. CAREL BERGER, oppasser van den kolonel VOET, gelogeerd in het Keizershof, verklaart, dat hij den beschuldigde des zondags morgens vroegtijdig in het hôtel gezien had, en dat VAN STENIS hem toevoegde, dat hij vroeg was opgestaan.

De beschuldigde gaf ook, na het hooren van dezen getuige, te kennen, dat hij er zich niets meer van herinnerde.

18. ANTOINE FRANÇOIS DUGUIÉS, koffijhuishouder in het Café Belvedère, op het Buitenhof te 's Gravenhage, verklaart, dat VAN STENIS des zondags, tusschen 11 en 12 ure, bij hem geweest is; dat VAN STENIS ook acht dagen te voren het koffijhuis had bezocht; dat VAN STENIS een glaasje rum bij hem gedronken had; dat VAN STENIS hem gevraagd had, of er ook wat nieuws was? dat hij daarop een ontkennend antwoord had gegeven: dat VAN STENIS hem toen had gezegd: *oompje is dood!* en dat de heer MOUTHAAN aan eene beroerte was overleden; dat hij een en ander op eenen onverschilligen toon gezegd had; dat, daar hij den heer MOUTHAAN kende, des getuigens vrouw naar de Prinsegracht was gegaan en aangedaan en getroffen was teruggekeerd, zeggende: dat het onwaar was, dat MOUTHAAN aan eene beroerte gestorven was; maar dat hij gestorven was, ten gevolge van het gebruik maken van eene vergiftigde pastei, hetgeen zij bij geruchte had vernomen; dat hij, getuige, nooit van eenig rattenkruid aan den beschuldigde had gesproken, veelmin daarom had gevraagd; dat de omgang tusschen den oom MOUTHAAN en den neef VAN STENIS altijd even hartelijk en wèl was; dat zij zeer goed met elkander omgingen; dat hij bij VAN STENIS nooit eenige koelheid omtrent zijnen oom ontdekt had; dat de omgang en de betrekking tot elkander als van vader en zoon geweest was; dat VAN STENIS hem nooit gesproken heeft over de erfenis, die hem bij het overlijden van zijnen oom en tante zou toekomen; dat VAN STENIS altijd te Utrecht van de gunstigste zijde bekend had gestaan, en dat men zelfs gaarne in zijn gezelschap was. De getuige verklaarde eindelijk, dat VAN STENIS, toen hij in het koffijhuis was, gezegd had, dat de brief reeds in gereedheid was, om naar zijne vrouw te Utrecht te verzenden, houdende mededeeling van het overlijden van den heer MOUTHAAN.

De beschuldigde ondervraagd zijnde, over de onwaarheid, door hem gezegd, dat hij rattenkruid voor den getuige moest hebben, en dat deze hem daarover gesproken en hetzelve besteld had, gaf te kennen, dat het vergif, waarom hij naar Utrecht geschreven had, eigenlijk voor hem beschuldigde zelven was; dat hij de eerste van zijne geheele familie was, die in hechtenis genomen werd, hij kwam in de gevangenis in zoo een akelig kot; dat kon hij niet verdragen; daarom had hij besloten, zich naar de eeuwigheid te helpen; vroeger had hij dit niet durven zeggen; maar nu meende hij dit te moeten doen.

19. CATHARINA SCHUUREN, echtgenoote van den heer DUGUIÉS, verklaarde, dat zij aan de woning van MOUTHAAN op de Prinsegracht vernomen had, dat MOUTHAAN overleden was ten gevolge van het gebruik maken van eene pastei, die door VAN STENIS gezonden en die vergiftigd was, hetgeen zij aan haren man had medegedeeld.

20. MICHAEL ZONNEVIJLLE, koffijhuisknecht in de Belvedère, verklaarde, dat hij den beschuldigde over geen rattenkruid gesproken had, en dat hij zich wel wachten zou, om, buiten voorkennis van zijnen meester, rattenkruid of iets anders, ten gebruike in het huis te bestellen. De beschuldigde geeft op deze getuigenis te kennen, dat hij dacht, dat deze knecht gehuwd was, en dat hij het bedoelde verhaal verzonnen had, om zich uit de verwarring te helpen.

21. JURIAAN RIKKERS, societeithouder, in de Lange Houtstraat, te 's Gravenhage, verklaarde onder anderen, dat hij met den beschuldigde over geen rattenkruid gesproken heeft; dat hij in het Fransche koffijhuis van den heer PETERS vernomen had, dat er misdaad van vergiftiging op de Prinsegracht gepleegd was, doch dat de naam van hem, waar deze gepleegd was, hem onbekend is gebleven; dat VAN STENIS hem vroeger had medegedeeld, dat hij hoop had, dat hij de betrekking van postmeester te Utrecht zou bekomen, waartoe hij veel moeite scheen aan te wenden en waaraan zijne gedurige reizen naar de residentie moesten worden toegeschreven. (*Vervolg later.*)

Waterhoogte te Arnhem.

Den 13 Juni 3 El 5 Palm 5 Duim; gew. 17 Duim; gev. OD.

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.